

Agata Niemczyk

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Wydział Zarządzania
Katedra Turystyki
agata.niemczyk@uek.krakow.pl

SENIORZY WOBEC NOWYCH TECHNOLOGII

Streszczenie: Celem artykułu jest zaprezentowanie aktywności seniorów w zakresie użyteczności nowych technologii, zwłaszcza internetu. Jego realizacji posłużyła kwerenda literatury przedmiotu oraz analiza danych empirycznych pozyskanych z badania własnego, przeprowadzonego wśród słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Nowym Sączu w 2015 r. W rezultacie stwierdza się, że badani seniorzy aktywnie uczestniczą w życiu wirtualnym. W internecie najczęściej korzystają z poczty elektronicznej, a spośród zmienionych demograficzno-społecznych, to poziom wykształcenia różnicuje najwięcej form ich aktywności internetowych.

Słowa kluczowe: nowe technologie, aktywność internetowa, e-senior, badania ankietowe.

Wprowadzenie

Świat nowych technologii zatacza coraz to szersze kręgi zarówno pod względem funkcjonalności, jak i liczby użytkowników. W zbiorze tych ostatnich pojawiają się również seniorzy. Populacja, która sama w sobie rośnie w siłę liczebną, dostosowuje się do zmieniającego otoczenia, w którym życie codzienne w dużej części przeniknęło już do internetu. Chcąc nie chcąc, jednostki te wpisują się w nowe realia, choć czynią to z wielkim trudem, ze względu na ograniczenia finansowe z jednej strony i bariery fizyczne (słabszy wzrok i słuch, drżenie rąk) z drugiej. W tym kontekście cel artykułu uznano za rozpoznanie aktywności seniorów w zakresie użyteczności nowych technologii, zwłaszcza internetu.

Realizacji celu posłużyło osiągnięcie następujących celów częściowych: zaprezentowanie problematyki nowych technologii, przedstawienie e-seniora w świetle publikowanych danych, określenie częstotliwości korzystania z inter-

netu przez polskich seniorów-słuchaczy UTW w świetle badań własnych, rozpoznanie wpływu cech demograficzno-społecznych seniorów-studentów UTW na ich aktywność internetową.

W artykule przeprowadzono kwerendę literatury przedmiotu, pozwalającą na zaprezentowanie rozważań teoretycznych. Z kolei bazę empiryczną prowadzonych analiz, odnośnie aktywności internetowej seniorów, stanowiły wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród słuchaczy UTW w Nowym Sączu w 2015 r.

1. Specyfika nowych technologii

Dynamiczny postęp technologiczny w zakresie mikroelektroniki i technik informatycznych pozwolił na wykształcenie się nowych rozwiązań w odniesieniu do sprzętów związanych z informatyką, głównie z komputerami, ale i telefonami komórkowymi. Narodziły się nowe technologie, które znacznie ułatwiły codzienne życie jednostki w zakresie obowiązków zawodowych, jak i aktywności wolnoczasowej [Sznajder, 2014, s. 175-207]. Szczególną uwagę należy tu zwrócić na ogromne możliwości telefonów komórkowych, które obecnie nie służą już tylko do rozmów, ale także do wysyłania maili i wielu innych czynności podejmowanych w internecie. Zapewniają stały dostęp do informacji oraz aplikacji przetwarzających liczne dane zgromadzone przez użytkowników. Warto odnotować jest to, że mnogość ułatwień, które obecnie są powszechne, jeszcze wiek temu nie miały miejsca, co prezentuje tab. 1.

Tabela 1. Sposób realizacji wybranych czynności obecnie oraz 100 lat temu

Czynność	Rok 1913	Rok 2013
Transport	Kolej parowa, samochód, transport wodny	Samolot, samochód, szybka komunikacja kolejowa
Komunikacja głosowa	Przewodowy telefon stacjonarny, ograniczona dostępność ze względu na duże koszty użytkowania	Bezprzewodowe telefony komórkowe, powszechna dostępność, niskie, elastyczne koszty użytkowania
Komunikacja interpersonalna	Komunikacja osobista, korespondencja pisemna	Szybka komunikacja głosowa, rozmowy wideo, wiadomości SMS/MMS, poczta elektroniczna
Przekazywanie informacji i wiedzy	W formie drukowanej, przekaz słowny, radio, przyswajanie wcześniej zredagowanych informacji	internet, telewizja, radio, stały dostęp do pożądaných informacji, bezpośrednia wymiana informacji, interakcja
Nabywanie dóbr i usług	Konieczność fizycznego odwiedzenia sprzedawcy, ograniczony dostęp do szczegółowych informacji o produktach i cenach	Zakupy przez internet, bez wychodzenia z domu, z dostawą w wybrane miejsce, możliwość porównania cen produktów, przeglądanie opinii użytkowników o dobrach i usługach
Zarządzanie finansami	Jednostki lokalne banków, czeki, zapisy w księgach rachunkowych	Bankowość internetowa, bankowość mobilna, płatności internetowe, karty płatnicze

Źródło: [Lysik, Matura, 2014, s. 16].

Bezapelacyjnie w świecie nowych technologii ogromna rola przypada internetowi. Jego konsumpcję w Polsce można opisać przez pryzmat danych publikowanych przez GUS, zgodnie z którymi [*Spółeczeństwo informacyjne...*, 2015; *Budżety...*, 2015]:

- wzrasta odsetek gospodarstw domowych posiadających komputer (w 2014 r. blisko 10 mln gospodarstw domowych było wyposażonych w tego rodzaju sprzęt); w grupie gospodarstw domowych emerytów odsetek ten stanowił 42,2%¹,
- rośnie odsetek gospodarstw posiadających dostęp do internetu (w 2014 r. stanowił on 74%); w grupie gospodarstw domowych emerytów – 40,6%, w tym z dostępem szerokopasmowym – 32,7%,
- posiadanie komputera oraz dostęp do internetu jest charakterystyczne dla gospodarstw z dziećmi, gospodarstw w dużych miastach oraz na terenach o wysokim stopniu zurbanizowania,
- najczęstszym miejscem korzystania z komputera oraz internetu wśród osób w wieku 16-74 lata jest dom,
- głównym celem korzystania z sieci wśród osób w wieku 16-74 lata okazało się wysyłanie i odbieranie poczty elektronicznej (53%) oraz wyszukiwanie informacji o towarach lub usługach (50%). Wzrosło również zainteresowanie czytaniem on-line oraz pobieraniem plików z gazetami lub czasopismami (47%),
- osoby w wieku 16-74 lata w celu łączenia się z internetem poza miejscem zamieszkania lub pracy, najczęściej korzystają z telefonów komórkowych, smartfonów i przenośnych komputerów,
- 85,6% gospodarstw domowych emerytów deklaruje posiadanie telefonu komórkowego, w tym smartfonów 9,7%,
- wzrosło zainteresowanie zamawianiem towarów i usług przez internet,
- osoby korzystające z internetu jako najczęściej wykonywaną czynność deklarowały używanie wyszukiwarki internetowej.

Już powyższe treści pozwalają wnioskować o pewnej aktywności internetowej seniorów. Szczegółowa charakterystyka tego zjawiska została zaprezentowana w dalszej części artykułu.

¹ Na wzrost wyposażenia gospodarstw osób starszych w komputery osobiste zwraca również uwagę np. T. Zalega [2015, s. 171].

1.1. E-senior w świetle publikowanych danych – zarys problemu

Dostępne informacje pozwalają skonstatować, że podstawowym czynnikiem tzw. wykluczenia cyfrowego² nie jest miejsce zamieszkania czy płeć, a nawet nie stopień zamożności jednostki, tylko wiek. Oznacza to, że seniorzy są grupą społeczną, która w najmniejszym zakresie korzysta z internetu [Majnert, Machul, Batorski, 2012]. Wśród 13 mln mieszkańców Polski w wieku 50+ korzystających z internetu jest ok. 30%. Ten wynik plasuje nasz kraj w końcówce rankingu pośród innych krajów Unii Europejskiej. Dla porównania w Stanach Zjednoczonych współczesne pokolenie seniorów potrafi korzystać ze „zdobyczy” telekomunikacji w znacznie szerszym zakresie. „Osoby używające technologii czują się wzbogacone, bardziej świadome i młodsze, oraz pozostające w bliższym kontakcie z innymi i z życiem społecznym. (...) Odczuwają poprawę jakości życia” [*Nowe technologie poprawiają...*].

Podobne wnioski formułowane są w literaturze polskiej. Według Raportu „Dojrzałość w sieci”, korzystanie z internetu przez osoby 50+ jest przedłużaniem ich aktywności zawodowej. Są one znacznie bardziej aktywne społecznie, częściej uczestniczą w kulturze, a akceleratorem tego rodzaju przedsięwzięć jest bez wątpienia sieć. Ponadto jednostki te deklarują znaczącą poprawę swojej samooceny, większe zadowolenia z życia, ujawniają większą chęć życia [*Między alienacją a adaptacją...*, 2010, s. 48].

W ślad za Raportem *Internet dla użytkowników 50+* podkreślić należy, że dojrzała internauci korzystają z sieci w poszukiwaniu informacji i wiadomości. Okazuje się przy tym, że „największe portale informacyjne to jedyne miejsca w sieci, z których użytkownicy w wieku 50+ korzystają częściej niż użytkownicy młodszy, a dodatkowo spędzają w nich znacznie więcej czasu” [Majnert, Machul, Batorski, 2012, s. 10]. Zdecydowanie rzadziej natomiast korzystają z portali społecznościowych, bankowości i zakupów online, nieczęsto zamieszczają w sieci własne treści.

Jak w tym świetle wygląda model wirtualnej aktywnej starości – słuchacza Uniwersytetu Trzeciego Wieku? Odpowiedź na tak postawione pytanie dostarczyły wyniki badań własnych.

² J. van Dijk [2010, s. 248] wykluczenie cyfrowe definiuje jako rozwarstwienie na tych, którzy mają dostęp do komputerów i internetu oraz tych, którzy tego dostępu nie posiadają.

1.2. Metodyka badania

Celem badania, które stało się podstawą niniejszej publikacji, było rozpoznanie skali aktywności polskich seniorów wobec nowych technologii, zwłaszcza internetu. Do jego weryfikacji wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego. Badanie przeprowadzone zostało w październiku 2015 r. techniką PAPI, wśród słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Nowym Sączu. Spośród wszystkich zapisanych (405 osób), chęć udziału w badaniu wyraziło 229 osób³. Narzędziem badawczym był autorski kwestionariusz ankiety zaprojektowany na potrzeby badania.

Analizowaną zbiorowość w głównej mierze reprezentowały: kobiety⁴ (81%), osoby w wieku 65-74 lata (54,6%), legitymujące się wykształceniem średnim (55%), zamieszkujące miasta powyżej 20 tys. mieszkańców (56,3%), oceniające swoją sytuację materialną jako przeciętną (52,8%).

W badaniu sformułowano cztery pytania badawcze:

1. Jaka jest skala korzystania z onternetu seniorów-studentów UTW?
2. Z jakich funkcji w internecie najczęściej korzystają słuchacze UTW?
3. Czy i które cechy demograficzno-społeczne różnicują aktywność internetową seniorów-słuchaczy UTW?
4. Która z cech demograficzno-społecznych w największym stopniu różnicuje aktywność internetową seniorów?

Do poszukiwania odpowiedzi na tak sformułowane pytania wykorzystano wskaźniki struktury. Do stwierdzenia różnic istotnych statystycznie między zmiennymi zastosowano test Chi-kwadrat⁵, z kolei do rozpoznania siły zależności między nimi wykorzystano współczynniki korelacji: R – współczynnik korelacji rang Spearmana, V – współczynnik V Cramera, ϕ – współczynnik ϕ [Francuz, Mackiewicz, 2007, s. 411-420, 517; Steczkowski, Zeliaś 1997, s. 173-175; King, Minium 2009, s. 182-183].

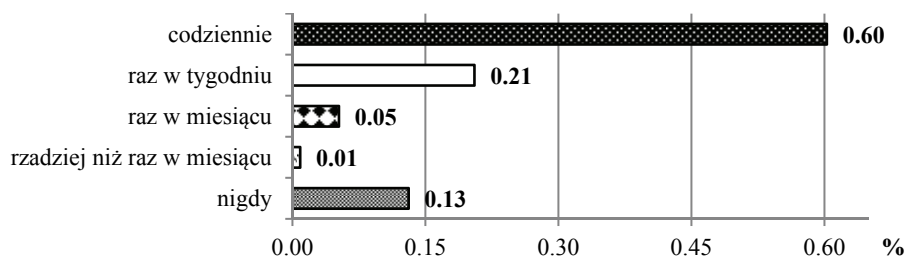
³ Mała próba badawcza obliuguje do zachowania ostrożności w interpretacji wyników i nie pozwala na ich generalizowanie. Niemniej stanowi pogląd na prezentowane zjawisko i przyczynek do dalszych pogłębionych badań w tym zakresie. Dodać należy, że badania w tym obszarze na ogół prowadzone są na porównywalnych próbach np. 114 osób [Wróblewska, Błaszczuk 2012, s. 31-35], 383 osób [Badowska, Rogala, 2016, s. 17-30].

⁴ Nadreprezentacja kobiet jest adekwatna do zjawiska dominacji płci żeńskiej w instytucjach UTW [Badowska, Rogala, 2016, s. 20].

⁵ W pracy przyjęto standardowy poziom istotności 0,05.

1.3. E-seniorzy – analiza wyników badania

Materiał empiryczny pozyskany z badania pozwolił zauważyć, że zdecydowana większość seniorów korzysta z internetu codziennie. Należy oczywiście mieć wzgląd, że badaną grupę reprezentowały jednostki aktywne społecznie, o czym świadczy ich chęć i zapał do zdobywania oraz poszerzania wiedzy, a nade wszystko do jak najlepszego wykorzystywania ich czasu – dodać przy tym należy czasu wolnego [Niemczyk, Handzel, 2016, s. 271-280]. Tylko 13% badanych zadeklarowało, że nie korzysta z internetu (rys. 1).

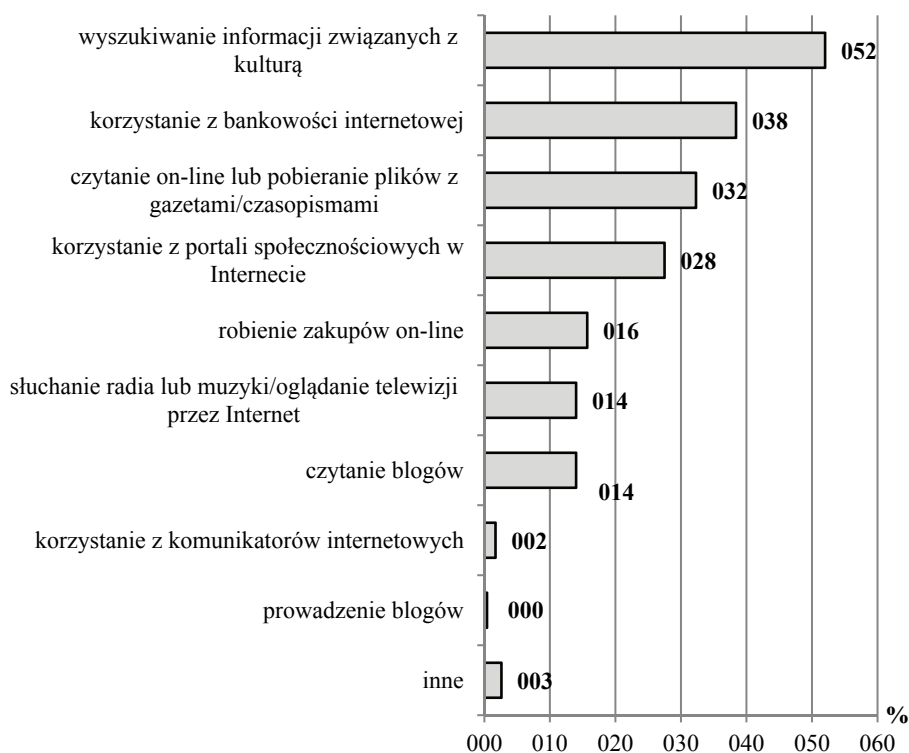

Rys. 1. Częstotliwość korzystania z internetu przez seniorów (studentów UTW)

Spośród wielu form aktywności internetowych seniorzy najczęściej deklaruowali korzystanie z poczty internetowej (55,5%), a najrzadziej prowadzenie blogów – tę opcję wybrała tylko jedna osoba. Ponad połowa badanych wyszukuje informacji związanych z kulturą (strony muzeów, teatrów, bibliotek, kin, repertuarów imprezy, rezerwacji biletów itp.), spory odsetek stanowią też osoby korzystające z bankowości internetowej (blisko 2/5 wskazań) oraz czytające materiały informacyjne i prasowe (około 1/3 wskazań) (rys. 2).

Badanie pozwoliło również rozpoznać cechy demograficzno-społeczne seniorów, które istotnie wpływają na ich aktywność internetową⁶ (tab. 2).

⁶ W dalszej części opracowania zrezygnowano z trzech spośród jedenastu form aktywności internetowych (rys. 2), ze względu na niewielki odsetek ich wskazań.

Nota: Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź, stąd odpowiedzi nie sumują się do 100%.

Rys. 2. Formy aktywności internetowej seniorów

Tabela 2. Wybrane statystyki dla zależności pomiędzy formami aktywności internetowych seniorów a ich cechami demograficzno-społecznymi

Aktywność internetowa	Cechy społeczno-demograficzne				
	płeć	wiek	miejsce zamieszkania	wykształcenie	sytuacja materialna
1	2	3	4	5	6
Wyszukiwanie informacji związanych z kulturą	$\chi^2 = 0,460$ df = 1 p = 0,497	$\chi^2 = 0,500$ df = 2 p = 0,779,	$\chi^2 = 2,489$ df = 2 p = 0,288	$\chi^2 = 2,182$ df = 1 p = 0,140	$\chi^2 = 7,528$ df = 2 p = 0,023 V = 0,182 R = 0,181
Słuchanie radia lub muzyki/oglądanie telewizji przez internet	$\chi^2 = 0,004$ df = 1 p = 0,949	$\chi^2 = 2,726$ df = 2 p = 0,256	$\chi^2 = 0,644$ df = 2 p = 0,725	$\chi^2 = 0,223$ df = 1 p = 0,880	$\chi^2 = 0,981$ df = 2 p = 0,612
Czytanie on-line lub pobieranie plików z gazetami/czasopismami	$\chi^2 = 0,380$ df = 1 p = 0,537	$\chi^2 = 1,827$ df = 2 p = 0,401	$\chi^2 = 1,277$ df = 2 p = 0,528	$\chi^2 = 4,457$ df = 1 p = 0,035 \phi = 0,140 R = 0,140	$\chi^2 = 1,599$ df = 2 p = 0,449

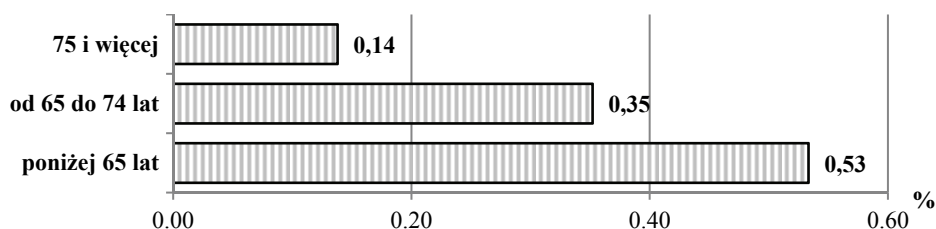
cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6
Korzystanie z portali społecznościowych w internecie	chi ² = 0,029 df = 1 p = 0,865	chi ² = 3,688 df = 2 p = 0,158	chi ² = 2,863 df = 2 p = 0,239	chi ² = 0,158 df = 1 p = 0,691	chi ² = 0,158 df = 2 p = 0,924
Czytanie blogów	chi ² = 0,310 df = 1 p = 0,578	chi ² = 3,396 df = 2 p = 0,183	chi ² = 1,444 df = 2 p = 0,486	chi ² = 0,054 df = 1 p = 0,816	chi ² = 10,904 df = 2 p = 0,004 V = 0,218 R = -0,015
Wysyłanie i otrzymywanie maili	chi ² = 0,865 df = 1 p = 0,352	chi ² = 3,961 df = 2 p = 0,138	chi ² = 9,949 df = 2 p = 0,007 V = 0,208 R = 0,183	chi ² = 5,630 df = 1 p = 0,018 φ = 0,157 R = 0,157	chi ² = 1,290 df = 2 p = 0,525
Robienie zakupów on-line	chi ² = 0,035 df = 1 p = 0,852	chi ² = 3,652 df = 2 p = 0,161	chi ² = 3,924 df = 2 p = 0,141	chi ² = 6,172 df = 1 p = 0,013 φ = 0,164 R = 0,164	chi ² = 0,669 df = 2 p = 0,716
Korzystanie z bankowości internetowej	chi ² = 1,215 df = 1 p = 0,270	chi ² = 15,031 df = 2 p = 0,001 V = 0,256 R = -0,253	chi ² = 16,433 df = 2 p = 0,000 V = 0,268 R = 0,235	chi ² = 2,190 df = 1 p = 0,139	chi ² = 0,331 df = 2 p = 0,848

Nota: Pogrubioną czcionką oznaczono zależności istotnie ważne, czyli takie, dla których prawdopodobieństwo testowe jest mniejsze niż 0,05.

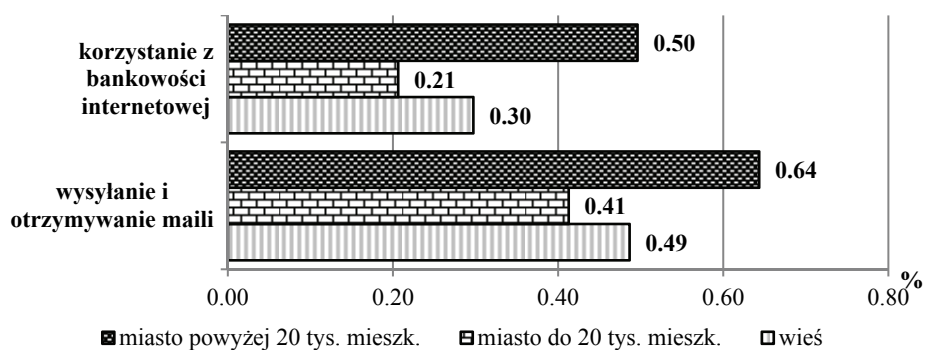
Spośród takich zmiennych jak: wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, sytuacja materialna i płeć, w przypadku ostatniej nie odnotowano poszukiwanych zależności. Stosowne obliczenia pozwoliły natomiast dowieść istotnego wpływu pozostałych zmiennych demograficzno-społecznych na większość badanych form aktywności internetowych seniorów. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tab. 2. Na ich podstawie wnioskuje się, że takie formy jak korzystanie z bankowości internetowej oraz poczty internetowej w istotny sposób różnicują (odpowiednio): wiek i miejsce zamieszkania oraz miejsce zamieszkania i wykształcenie. Pozostałe cztery formy aktywności determinowane są tylko jedną zmienną demograficzno-społeczną. I tak odnośnie do wyszukiwania informacji związanych z kulturą jest nią sytuacja materialna seniorów, która określa także czytelność blogów. Z kolei czytanie on-line lub pobieranie plików z gazetami lub czasopismami w istotny sposób determinowane jest poziomem wykształcenia seniorów, która to zmienna wpływa również na aktywność robienia zakupów on-line. Spośród przyjętych do analizy form aktywności internetowych tylko dwie nie były warunkowane żadną ze zmiennych.

Biorąc pod uwagę wiek seniorów, odnotowuje się, że im starszy senior, tym mniejszy odsetek korzystających z bankowości internetowej (rys. 3).

Rys. 3. Korzystanie z bankowości internetowej jako forma aktywności internetowej seniorów a ich wiek

Kolejną zmienną, która różnicuje korzystanie z nowych technologii jest miejsce zamieszkania. Badania pozwoliły zauważyć, że im większa miejscowość, którą zamieszkuje seniorzy, tym większy odsetek korzystających z bankowości i poczty internetowej (rys. 4). Należy przy tym dodać, że większe frakcje korzystających z bankowości oraz poczty internetowej odnotowuje się wśród seniorów mieszkających na terenach wiejskich niż tych, którzy zamieszkują mniejsze miasta (poniekąd wynika to ze specyfiki regionu, gdzie były robione badania, gdzie na 16 gmin, aż 11 to gminy wiejskie).

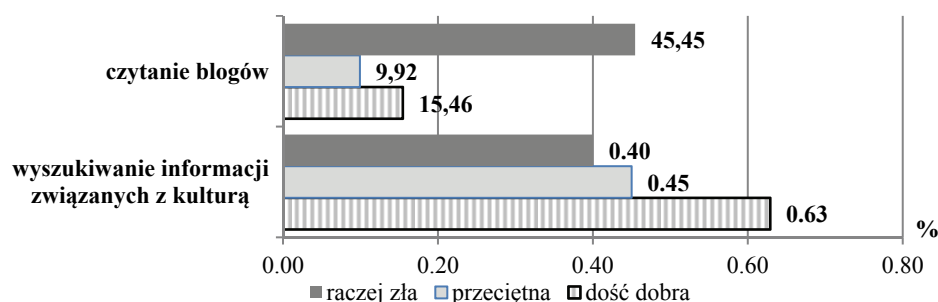

Rys. 4. Aktywność internetowa seniorów a ich miejsce zamieszkania

Źródło: Badania własne.

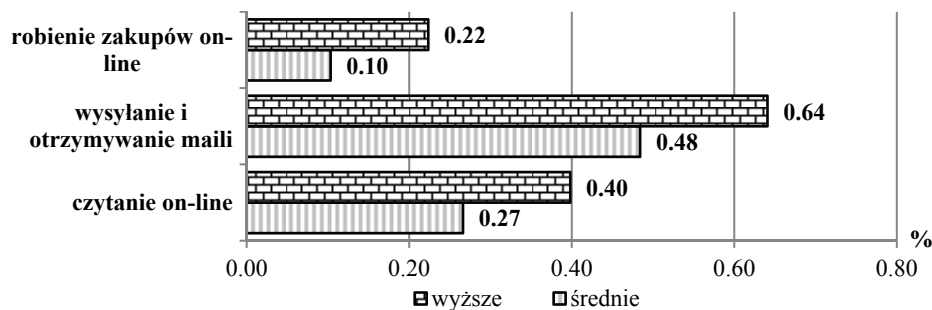
Sytuacja materialna jako kolejna zmienna, istotnie różnicowała wyszukiwanie informacji związanych z kulturą. W tym zakresie ujawnia się wyraźna prawidłowość, że im lepsza sytuacja materialna seniorów, tym większa ich aktywność w zakresie poszukiwanych informacji kulturalnych. Inaczej rzecz się ma odnośnie czytelnictwa blogów. O ile większy odsetek tej formy aktywności zadeklarowali seniorzy oceniający swoją sytuację materialną jako dość dobrą naprzeciw tych, którzy ocenili ją jako przeciętną, to największą frakcję w tym zakresie zadeklarowali respondenci legitymujący się raczej złą sytuacją mate-

rialną. Z powyższego można wnioskować, że niekorzystna sytuacja ekonomiczna sprzyja korzystaniu z internetu w formie czytania blogów, w przeciwieństwie do tych seniorów, którzy osiągają lepszy status ekonomiczny. Ten z kolei na ogół jest paralenny do poziomu wykształcenia, który – w świetle przeprowadzonych badań – różnicuje najwięcej form aktywności internetowych seniorów.

Rys. 5. Aktywność internetowa seniorów a ich sytuacja materialna

W kontekście powyższych treści stwierdza się, że poziom wykształcenia jest jedyną zmienną, która różnicuje badane zjawisko w największej skali, bo aż w trzech obszarach (rys. 6). W rezultacie im wyższy poziom wykształcenia, tym większa użyteczność nowych technologii w życiu seniora, ujawniająca się w korzystaniu z poczty internetowej, robieniu zakupów i czytaniu on-line.

Rys. 6. Aktywność internetowa seniorów a ich sytuacja materialna

Spośród wszystkich przyjętych do analizy zmiennych najsilniejszy wpływ na aktywność internetową seniorów odnotowano względem wieku i miejsca zamieszkania – w zakresie korzystania z bankowości internetowej (odpowiednio: $V = 0,256$ i $R = -0,253$; $V = 0,268$ i $R = 0,235$). Szczegółowe dane prezentuje tab. 2. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w przypadku wieku badana zależność ma charakter odwrotny, co uargumentowano we wcześniejszych rozważaniach.

Podsumowanie

Podjęte w artykule treści pozwoliły na zaprezentowanie aktywności polskich seniorów-słuchaczy UTW, wobec nowych technologii. Wyniki przeprowadzonych badań dały asumpt do następujących wniosków:

- według danych statystycznych wśród 13 mln mieszkańców Polski w wieku 50+ korzystających z internetu jest blisko 30%,
- korzystanie z internetu przez osoby 50+ wzmacnia ich aktywność społeczną,
- zdecydowana większość badanych seniorów-słuchaczy UTW korzysta z internetu codziennie,
- spośród wielu form aktywności internetowych badani seniorzy najczęściej korzystają z poczty internetowej,
- korzystanie z bankowości internetowej w istotny sposób różnicują wiek i miejsce zamieszkania seniorów,
- korzystanie z poczty internetowej w istotny sposób różnicują miejsce zamieszkania i wykształcenie,
- wyszukiwanie informacji jako forma aktywności internetowej w istotny sposób różnicuje sytuacja materialna seniorów, podobnie jak czytelnictwo blogów,
- czytanie on-line lub pobieranie plików z gazetami/czasopismami w istotny sposób determinowane jest poziomem wykształcenia seniorów, która to zmienna wpływa również na aktywność robienia zakupów on-line,
- wykształcenie różnicuje najwięcej form aktywności internetowych seniorów.

W kontekście przedstawionych rozważań należy stwierdzić, że badane zjawisko będzie zyskiwało na znaczeniu, biorąc pod uwagę rosnącą frakcję osób starszych. Przysłuży się temu również orientacja w kierunku modelu aktywnej starości, który to model obecnie ujawnia swoją wartość w krajach zachodnioeuropejskich. Należy zatem mieć wzgląd, że zaprezentowany obraz e-seniora będzie istotnie różnił się od tego, który ujawni się za 10 lat, co zapewne będzie weryfikowane w przyszłości.

Literatura

Badowska S., Rogala A. (2016), *Nabywanie i użytkowanie produktów technologicznych przez konsumentów 50+ na przykładzie telefonów komórkowych – wyniki badań w Polsce*, „Handel Wewnętrzny”, nr 2(361), s. 17-30.

Batorski D., Zajac J.M. (red.) (2010), *Między alienacją a adaptacją. Polacy w wieku 50+ wobec internetu. Raport Otwarcia Koalicji „Dojrzałość w sieci”*, UPC Polska Sp. z o.o., Warszawa.

Budżety gospodarstw domowych w 2014 r. (2015), GUS, Warszawa.

- Dijk J. (2010), *Spoleczne aspekty nowych mediów*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Francuz P., Mackiewicz R. (2007), *Liczby nie wiedzą, skąd pochodzą. Przewodnik po metodologii i statystyce nie tylko dla psychologów*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin.
- King B.M., Minium E.W. (2009), *Statystyka dla psychologów i pedagogów*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Lysik Ł., Matura P. (2014), *Rola i znaczenie technologii mobilnych w codziennym życiu człowieka XXI wieku*, „Media i Społeczeństwo”, nr 4, s. 15-26.
- Majnert P., Machul R., Batorski D. (2012), *Internet dla użytkowników w wieku 50+. Najpopularniejsze w Polsce serwisy internetowe a dobre praktyki projektowania dla użytkowników 50+*, UPC Polska, Warszawa.
- Niemczyk A., Handzel J. (2016), *Uniwersytet Trzeciego Wieku jako antidotum na czas wolny polskich seniorów (na przykładzie UTW w Nowym Sączu)*, „Studia i Prace WNEiZ”, nr 43, t. III, s. 271-280.
- Nowe technologie poprawiają jakość życia seniorów*, <http://www.egospodarka.pl/115351,Nowe-technologie-poprawiaja-jakosc-zycia-seniorow,1,39,1.html> (dostęp: 11.08.2016).
- Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2014 r.* (2015), GUS, Warszawa.
- Steczkowski J., Zeliaś A. (1997), *Metody statystyczne w badaniach zjawisk jakościowych*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.
- Sznajder A. (2014), *Technologie mobilne w marketingu*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Wróblewska I., Błaszczuk J. (2012), *Uniwersytet trzeciego wieku jako instytucja aktywizująca osoby starsze – badania własne*, „Nowiny Lekarskie”, nr 81(1), s. 31-35.
- Zalega T. (2015), *Konsumpcja osób starszych w Polsce*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, nr 42, s. 152-173.

SENIORS TOWARDS NEW TECHNOLOGIES

Summary: The purpose of this article is to present the activity of seniors related to the usability of new technologies, particularly the Internet. Literature review and the analysis of the empirical data obtained from the author's research carried out amongst the students of the University of the Third Age in Nowy Sącz in 2015 helped to achieve it. As a result it should be stated that the seniors under study actively participate in the virtual existence. They mainly use the Internet to use the electronic mail, and amongst the demographic and social variables it is the level of education that differentiates most of their internet activity forms.

Keywords: new technologies, internet activity, e-senior, questionnaire survey.